

STANOVENÍ POLYMORFIZMŮ V *MTHFR* GENU

cvičení 10

E2050 Laboratorní cvičení z molekulární biologie a mikrobiologie

MUNI | RECETOX
SCI

ENVIRONMENTAL
GENOMICS

KYSELINA LISTOVÁ (FOLÁT)

- folát, vitamín B9, vitamín M, folacin, acidum folicum
- vitamin skupiny B rozpustný ve vodě
- užívat před početím, velmi důležité je užívat aktivní folát v prvních třech měsících těhotenství
- vhodné jsou doplňky stravy s **aktivním folátem** - ve složení by mělo být uvedeno Quatrefolic, Metfolin, 5-methyltetrahydrofolát nebo 5-MTHF

Potraviny bohaté na foláty

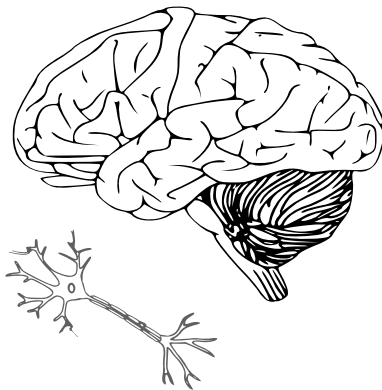
ÚLOHA FOLÁTU

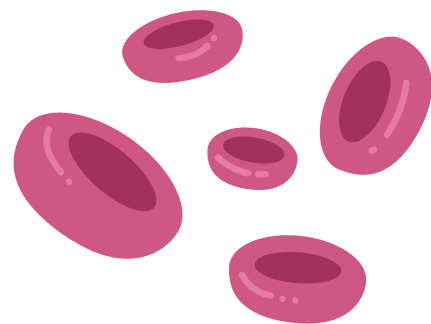
**RŮST
BUNĚK**

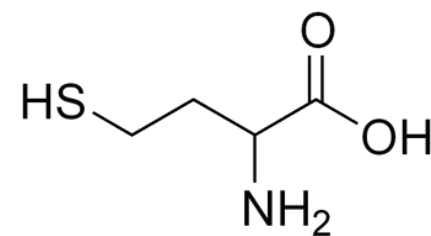
**SYNTÉZA
DNA**

**PODPORUJE FUNKCI
NERVOVÉHO SYSTÉMU**

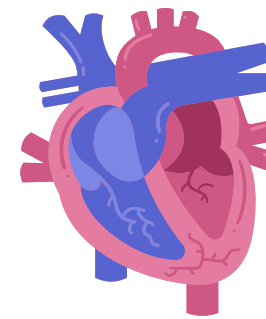

**TVORBA
ERYTROCYTŮ**

**SNIŽUJE HLADINU
HOMOCYSTEINU**

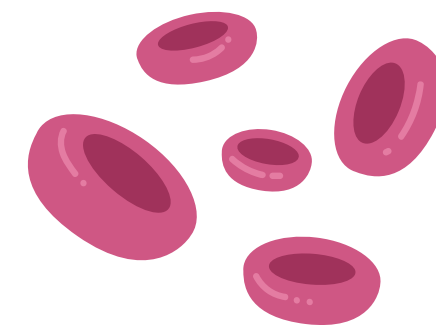
NÍZKÁ HLADINA FOLÁTU

**VYSOKÁ HLADINA
HOMOCYSTEINU → SRDEČNÍ
ONEMOCNĚNÍ**

VÝVOJOVÉ VADY PLODU (CNS)

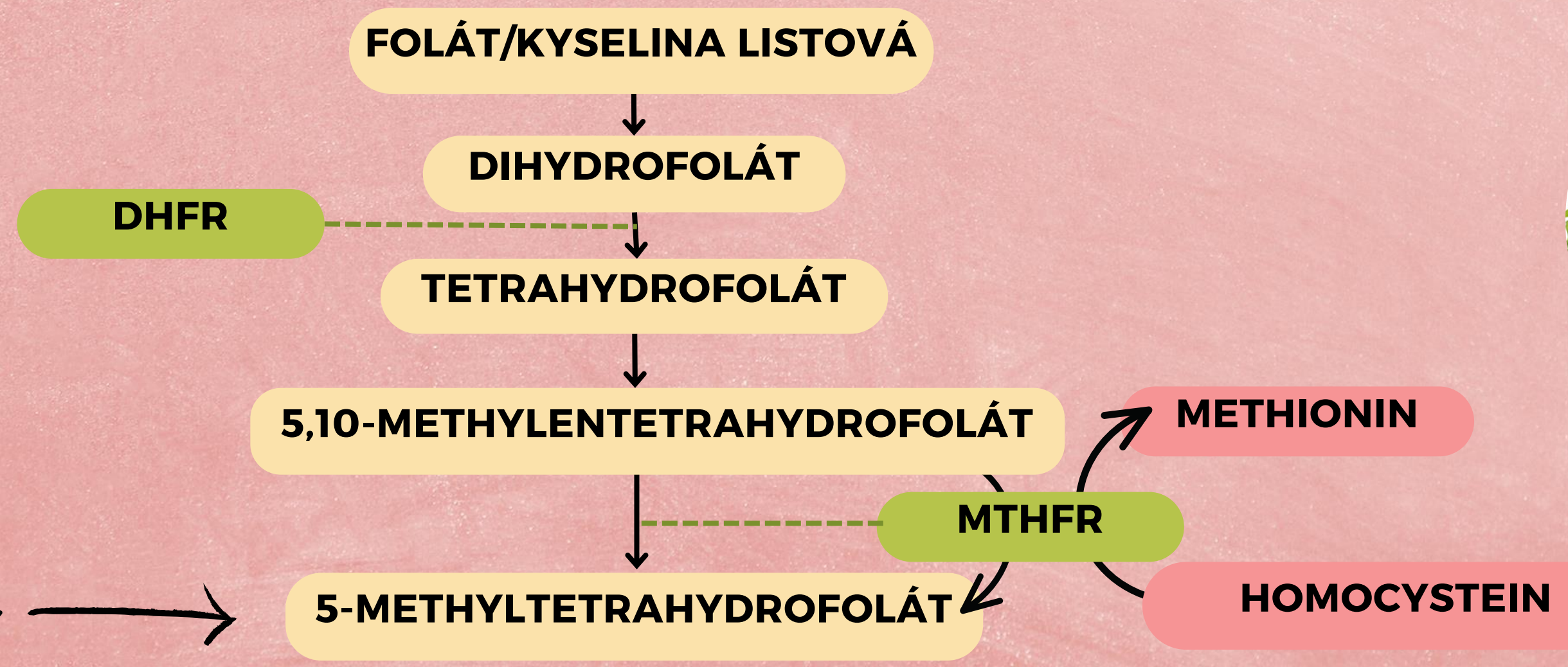
ANÉMIE

**CIVILIZAČNÍ ONEMOCNĚNÍ
(KOMORBIDITY)**

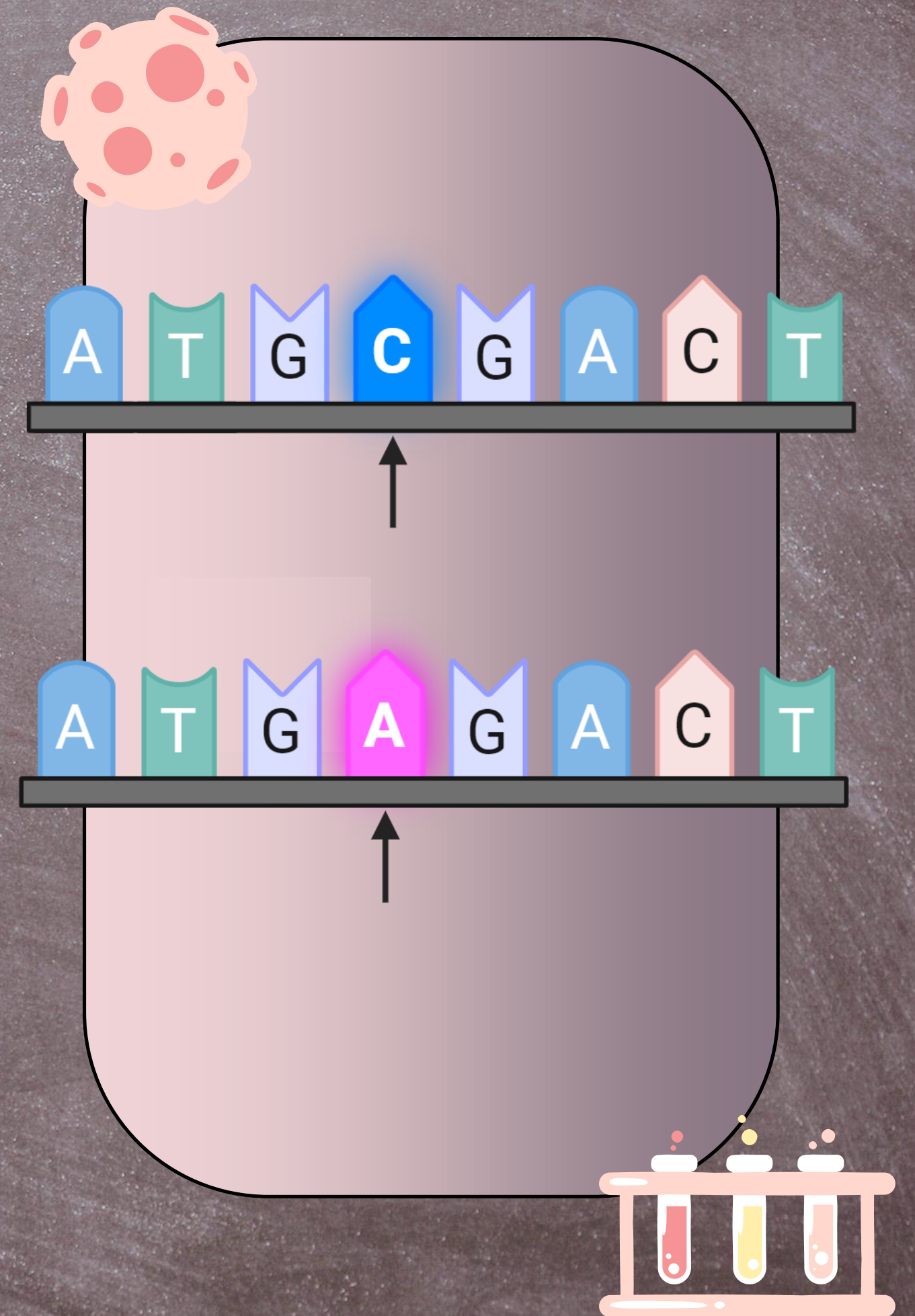
METHYLENTETRAHYDROFOLÁT REDUKTÁZA (MTHFR)

- Gen **MTHFR** kóduje enzym **5-methylenetetrahydrofolátreduktázu** esenciální pro přeměnu **folátu** a **kyseliny listové** (souhrnně jsou označovány jako **vitamin B9**) na aktivní formu **5-methyltetrahydrofolát** (aktivní folát, nebo metylovaný folát) - tělo umí využít
- nedostatek aktivního folátu vede ke **↑ homocysteinu = hyperhomocysteinemie**
- homocystein je meziproduktem při syntéze aminokyseliny cystein; zvýšená hladina - rizikový faktor onemocnění cév, ischemické choroby srdeční, mozkových příhod, potratů a vývojových vad plodu, zejména nervové soustavy

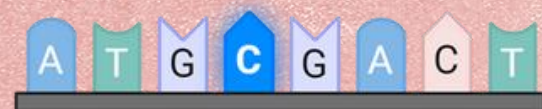
JEDNONUKLEOTIDOVÝ POLYMORFISMUS

- angl. **single nucleotide polymorphism** (zkratka **SNP**)
- záměna jednoho nukleotidu, který se vyskytuje na konkrétním místě genomu
- **varianta je v populaci přítomna $\geq 1\%$**

POLYMORFISMY V GENU *MTHFR*

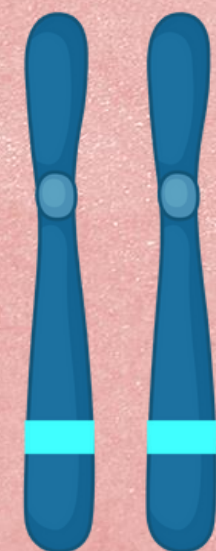
rs1801133 (C677T)

WILD-TYPE ALELA

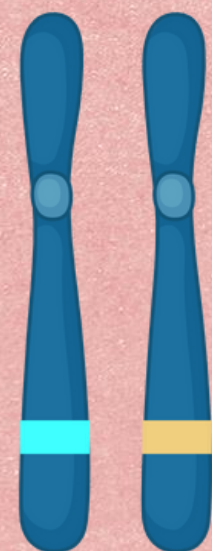

MUTANTNÍ ALELA

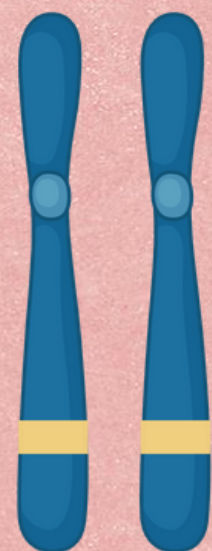
HOMOZYGOT VIC

CC

HETEROZYGOT

CT

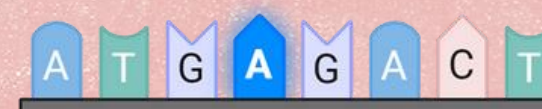
HOMOZYGOT FAM

TT

FENOTYP (AKTIVITA MTHFR ENZYMU):
100%

rs1801131 (A1289C)

WILD-TYPE ALELA

MUTANTNÍ ALELA

HOMOZYGOT VIC

AA

HETEROZYGOT

AC

HOMOZYGOT FAM

CC

FENOTYP (AKTIVITA MTHFR ENZYMU):
100%

QPCR - PRINCIP GENOTYPIZACE

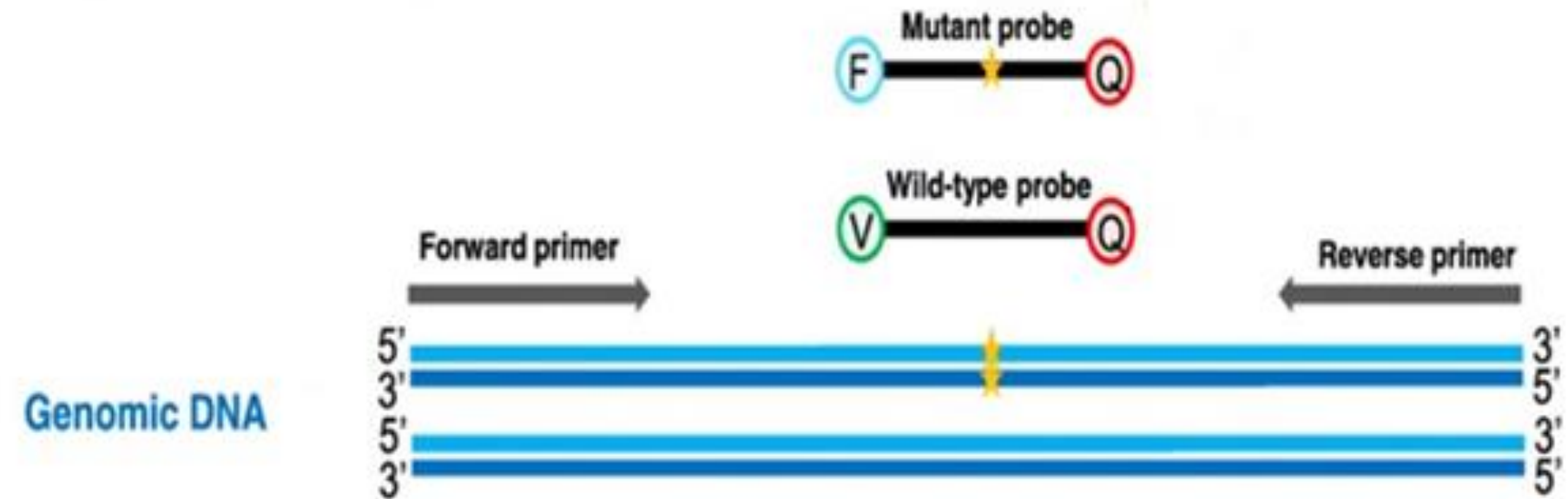
• komerční sonda obsahuje:

1. forward primer
2. reverse primer
3. sondu značená VIC
4. sondu značení FAM

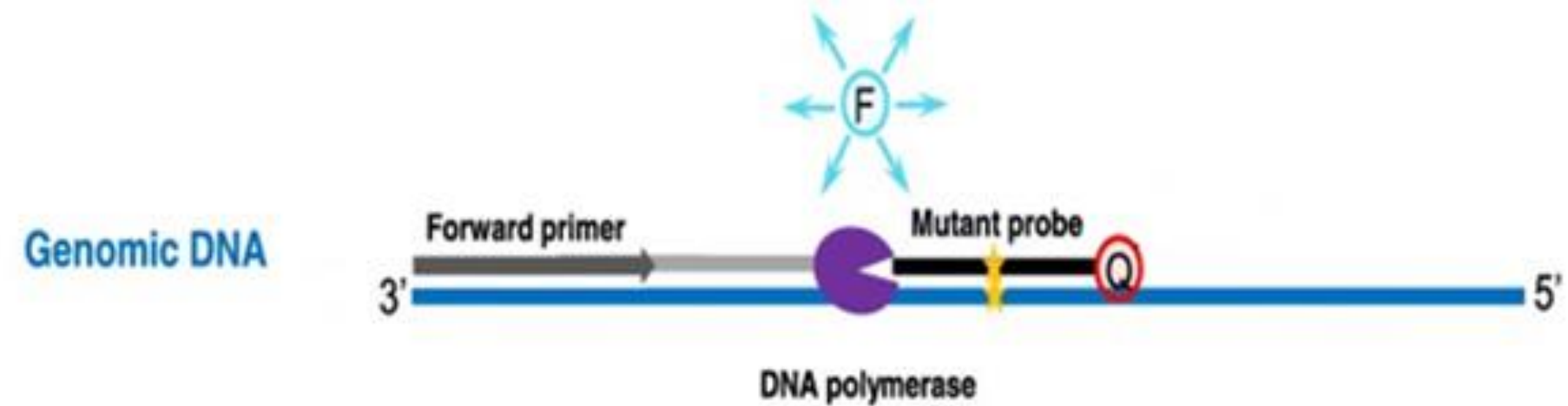
Jaký je rozdíl mezi
PCR a qPCR?

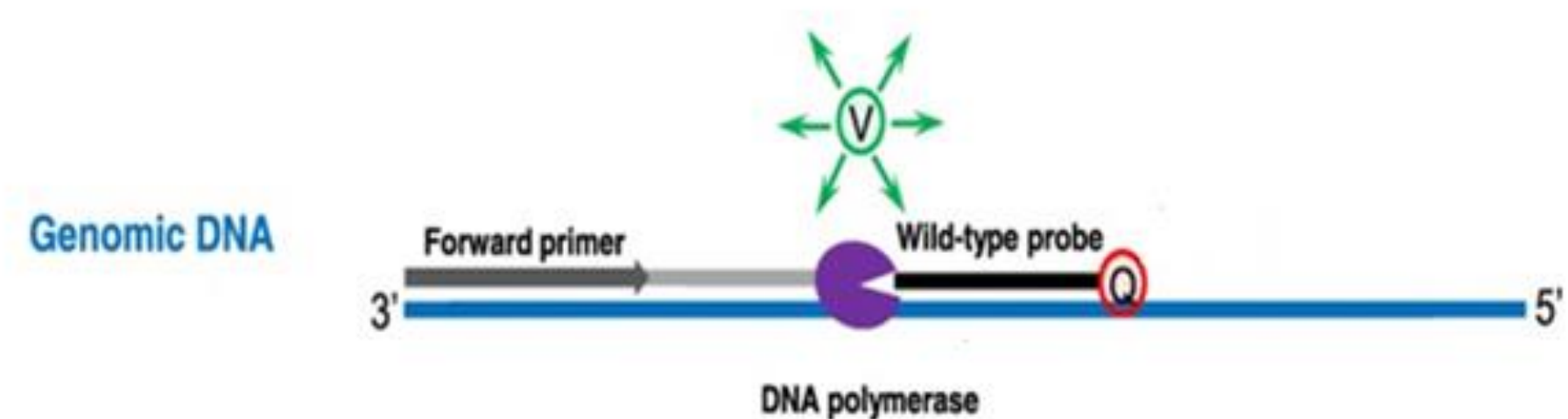
1. Template DNA and assay components

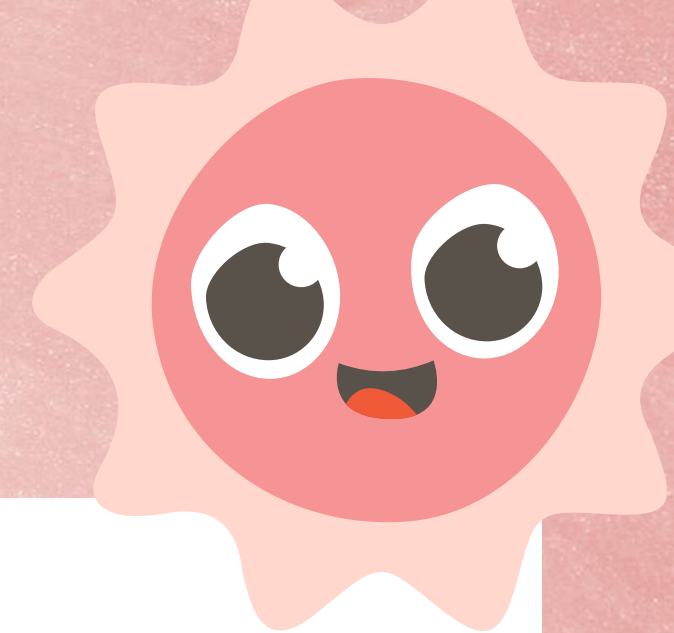
2. Denatured mutant template, probe annealing and signal generation

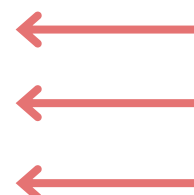
3. Denatured wild-type template, probe annealing and signal generation

QPCR - POSTUP

Reagencie – rs1801131	Finální koncentrace	Množství 1 reakce	Množství 9 reakce
FastStart Essential DNA Probes Master (MasterMix)	1x	5 ul	
PCR grade voda	-	3,8 ul	
TaqMan® SNP Genotyping Assays (rs1801131 / rs1801133)	1x	0,2 ul	
Namíchaný MasterMix	-	9 ul	
DNA vzorek	-	1 ul	-
Celkový objem	-	10 ul	-

	1. strip	2. strip
Číslo Vašeho vzorku	VZ_1	VZ_1
Označení jamek	A	VZ_1
	B	VZ_1
	C	PC_1
	D	PC_2
	E	PC_3
	F	NC_1
	G	NC_2
	H	NC_3
Poslední dvojčíslí polymorfismu	31	33

60%

Těhotných žen trpí nedostatkem vitamínu B9

3x

Vyšší potřeba vitamínu B9 v těhotenství

N₂O

Rajský plyn (anestezie) zvyšuje hladinu homocysteinu v krvi u lidí s homozygotní mutací genu MTHFR 677C>T nebo 1298A>C

FOLÁT

Název kyselina listová se používá u syntetických preparátů, folát je označení pro tetrahydrofolátové deriváty, které se přirozeně nacházejí v potravinách, souhrnný název vitamin B9

DĚKUJI ZA POZORNOST

Informace o duševním vlastnictví

Tato prezentace je autorským dílem vytvořeným zaměstnanci Masarykovy univerzity.

Studenti kurzu/předmětu mají právo pořídit si kopii prezentace pro potřeby vlastního studia.

Jakékoliv další šíření prezentace nebo její části bez svolení Masarykovy univerzity je v rozporu se zákonem.

Canva

ENVIRONMENTAL
GENOMICS

MUNI | RECETOX
SCI